

Сваке године, двориште амбасаде у Грачаничкој улици у Београду изгледа све тужније и све празније. Иако се у њему гурају људи који увек изнова представљају неке нове историјске Јакобинце и неку нову касту друштвене вртешке, профил тих фигура постаје сваке године све сиромашнији и све једнообразнији. Сваки пут међу гостима све је мање интелектуалаца, а све више шоумена, манекена и забављача, укључујући, наравно и партијску (вишепартијску) оклопну пешадију. Професори француског језика и историје које сам некада виђала иза ових дипломатских бедема, више се 14. јула скоро не могу срести у француској амбасади. Иако је то празник свих оних који имају било какве везе са Француском (али и дан који обележава читаво човечанство), односно, један важан датум историје када се на француској територији у било којој земљи света (француска амбасада) окупљају и републиканци, и њихови историјски противници монархисти, и револуционари, и контрареволуционари, ипак је све мање званица у Србији које уопште схватају зашто тога дана долазе у амбасаду. Будући да су неки бивши француски амбасадори у Београду имали своју листу омиљених (увек истих) гостију, иако 14. јули није празник политичких партија и њихових приватних пријатеља, већ празник свих француских држављана (у другом кругу и осталих), пре две године се догодило то да групу Француза у Београду без картонираних позива нису хтели да приме у амбасаду. Овакав исти промашај десио се, на жалост, и у другим земљама света, што само говори о томе да Саркозијева Француска (она, наравно, никада не може бити његова!) гаји веома лоше амбасадорске кадрове. Французи би просто рекли да су у први план гурнути медиокритети, који слабо познају закон и историју. Ову осредњост, као последицу револуционарних преврата, уочио је, управо на француском језику, још давно, Алексис де Токвил.

После поменутих пропуста уследио је велики протест француских држављана у читавом свету који су прозивали неке политичаре тумачећи им Устав француске републике, а као резултат тога од старих и искусних дипломата пала је директива новим француским амбасадорима дилем света да прочитају своју историју и љубазније се односе према сународницима, где год да ови живе. "Ке д'Орсеј" им је тада саветовао да на пријеме најпре приме све француске држављане, а да тек потом зову и своје омиљене партијске људе из земље у којој су на дипломатској служби. Зато је ове године у француској амбасади у Београду, атмосфера била лакша и праведнија него претходних година. На улазу више није било "мобилних булдога", него насмејаних и љубазних жена. Нови амбасадор у Београду деловао је пристојније и образованије од претходног, а дочек је на капијама био мање параноидан.

Ипак, ни нови амбасадор није успео да избрише тамну мрљу са историјског ока и силазну линију којом се читав овај догађај из године у годину вртоглаво помера. Ни он није могао да врати древни сјај раскошној амбасади у најлепшем делу Београда, нити да из безидејног мртвила извуче једно спарно и учмало летње вече. Упркос љубазности, све је овог 14. јула у француској амбасади у Београду у суштини деловало површно, безлично и безбојно, као да се радило о било ком бизнис-коктелу на терасама Монтекарла у времену када се идеје више не остварују него продају у ћаскању између две чаше пенушаваог вина. Људи "без својстава" Роберта Музила газили су по дипломатском травњаку, поправљали кравате, фризуре и униформе, шетали своје даме, вукли једни друге за рукаве и на лошем француском језику подражавали славне француске пријеме из времена док је још било некаквих *идеја*. Јер, идеје чине све. Без њих чак ни француски сиреви нису имали никаквог укуса, а шампањац је деловао лажно и препун угљен-диоксида. Једино су комарци у свом револуционарном залету уједали бивше револуционаре, а данашње конформисте, чија им се крв уместо горке, с правом учинила благом и сладуњавом. Нису то више били људи "великих олуја", већ људи "слабих потока", како би рекао генерал Де Гол.

Задах конформизма и блазираности ширио се великом зградом и двориштем у Грачаничкој улици, а чувени психолошки механизам потискивања био је увелико у дејству. Поносног, нарцисоидног и искићеног војног представника (једног међу бројним представницима) који је бесциљно шетао у кругу великог дворишта, пресрела сам и питала га како се осећа на данашњи дан када зна да његова земља у тренутку док славимо у зеленој башти бомбардује цивиле и децу у Либији? Наравно, остао је затечен питањем, јер је очекивао све друго, само не разговор о рату у Либији. "Питам вас то зато што смо ми Срби бомбардовани и што добро знамо како изгледа дуготрајно бомбардовање", казала сам приметивши да се одједном намрштио јер су потиснуте мисли почеле да се враћају у свест. Поносно се усправио и одговорио свима познату, политички коректну, флоскулу *made in Washington*:

"Бомбардујемо диктатора јер он бомбардује сопствени народ".

"Али, Француска је била једина земља запада која је имала истинску дипломатију са Африком, једина земља која је све могла да разреши разговорима, без паљевине. То и јесте било највеће наслеђе Деголизма"- додала сам.

Гледао ме је зачуђено као да није знао да је уопште постојао такав период француске

историје.

"Ви знате да је поред 500 милиона евра годишње у Авганистану, овај рат у Либији Француску само до сада коштао 160 милиона евра, тј. да сваки дан кошта милион евра. Сат лета авиона Рафал кошта 10 хиљада евра, а 4 хиљаде Француза је у Либији. Некада су на овај празник у француску амбасаду долазили представници свих афричких земаља, а сада нема ниједног, као што видите. Сама Либија је Француској годинама била политички пријатељ. Осим тога, зна се да је садашњи председник Саркози од легендарног либијског вође својевремено тражио да му финансира политичку кампању" - завршила сам вративши се у садашњост и рекавши оно што цела француска јавност одавно зна.

Саговорник је одједном наоблачио лице опасним весницима олује и вероватно ставио у приправност све своје психолошке механизме одбране. Схватила сам да даљи разговор са овим елегантним службеником више не би имао никаквог смисла.

Гурање на травњаку бесмисла европске историје наставило се до касно у ноћ. Крупне жене пролазиле су гласно се смејући и гурајући се у реду пред порцијом "рокфор" сира. Један партијски лидер упорно се фотографисао, а ривисти су трчали за "важним људима" делећи им своје визиткарте, мушкарци су саговорницима представљали своје жене, а жене своје мужеве... Младе, неафирмисане новинарке и спикерке вијориле су летњим хаљинама и свеже офарбаним косама. Сетила сам се у том тренутку Арафатових речи које је често понављао управо либијски пуковник Гадафи: "Револуција није пикник"... Али, вечерас, у овој амбасади, она је изгледала баш као мегаломански, шарени пикник. Припадници јавних и тајних "служби", озбиљних и знојавих лица, размењивали су у ери интернета и електронике релативно безначајне информације, али вечно занимљиву "позадинску игру карата", како би рекла Маркиза де Севиње.

Најзад сам пришла новом француском амбасадору у Београду чијег је оца добро познавао мој супруг и имао о њему високо мишљење. И њему сам поставила исто питање као и малопређашњем војнику. Ни он није очекивао ово питање на дан славља 14. јула. "Ово није дан за то...", одговорио ми је са дозом нелагодности у гласу. "Мислим да је баш данас дан за то", рекох пријатељски и додах да ублажим: "За све који воле Француску..." Остао је евазиван, зачуђен и збуњен, а мене је највише чудила чињеница да ова тема на дан највећег француског државног и националног празника у ствари није занимала апсолутно никога од шетача у великој авлији. Где су побегла сва та људска права и где је побегао Човек? Шта је уопште Човек?, питао би Марк Твен. "Када се људско биће понаша као звер, кажемо: он је *само човек!*, а када се према људском бићу неко други

понаша као звер, онда кажемо: па он је
ОВЕК

ипак Ч

!" - упозоравао је, савршено схватавши људску моралну амбиваленцију, односно лицемерје, или, како бисмо ми у занату рекли, дубоку психолошку слојевитост, Карл Краус.

Најзад, код мог трећег саговорника те свечане вечери, процес потискивања био је најслабији. И овај саговорник био је "значајна личност" коалиционог бомбардерског естаблишмента. На по ко зна који пут поновљени коментар о рату који Француска није морала опет да води, а нарочито није морала да га предводи и започне, иако је реч "рат" у званичном речнику замењен коректном синтагмом "ратне операције", он је једини одговорио брзо и без устезања: "Па наравно да бомбардујемо кад нам не дâ нафту... Ми нисмо Нато, ми смо уједињена коалиција!"

Заборавио је да каже да се Америка управо измакла, оставивши прљав ратни посао тзв. "савезницима", док се Саркозијева Француска одмах идентификовала са агресором, достојно га одменивши: она је та која данас игра улогу командујуће Америке. "Сви желе да спавају са великом силом", говорио је још Ж. П. Сартр алудирајући у својој бриљантној психолошкој анализи на савез Француске и нацистичке Немачке коју је данас заменила америчка ратна спољна политика.

Најзад, изгледало је да је код претходних саговорника разговор био потребан, али немогућ, а код овог последњег могућ, али сасвим непотребан. Његова концепција људских права била је нешто налик лоше схваћеном Моргановом еволуционизму: *они* још нису дошли до

наших

вредности и нашег појма слободе и права, према томе ми са дивљацима морамо дивље.

Али,

ми

ћемо им сутра донети напредак. А данас прослављамо

наш

напредак. За

њих

смо резервисали рат. "Врлина без терора нема дејство, а терор без врлине нема снагу", рекао би Робеспјер.

И тако су универзална људска права топле вечери лета господњег 2011. појели вечерњи скакавци, а бивше револуционаре изуједали комарци, једнако одлучно као Јакобинци

када су секли главе непријатељима, па затим својим истомишљеницима. Већина званица били су заправо "министри Револуције", како је за себе говорио Жорж Дантон. А земља која је вековима оличавала слободу и људска права постала је предводник бомбардовања и то у делу света где је гајила најбољу дипломатију и на којој се базирао управо њен највећи углед. Француска је изгубила сав свој историјски и дипломатски престиж а њен актуелни председник кога је у раној младости чувао и образовао Френк Визнер Старији, направио је од најкритичније нације и јавности на свету бесмислену забављачку масу која је све потиснула, створивши учмалост далеке америчке забити што једва препознаје и сопствено обележје на географској карти.

Ни Монтескијеов, ни Волтеров дух нису више зрачили душе присутних у летњој спарној вечери, а сан летње ноћи се истопио. Јурио је врелим ваздухом само дах забаве и дах црвених фењера, уз Молијеров подсмех и Лафонтеново пророчанство. Цео догађај спао је на Ги Деборово "друштво спектакла" у коме се утапају и даве свака идеја, идеологија, свака критичност, свака истинска борба, где све постаје пука шампањизирана забава и где је свака морална оштрица унапред смишљено иступљена. Али, мало ко је од званица из шарене авлије уопште марио за ове поуке.

После вечери 14. јула остала је само туга и догађаји који су се у подсвести ређали: Кловис, Капети, Света Јованка, Луј 14, Луј 16, Комуна, Револуција, Бастиља, Конвент, Терор, Наполеон, Гамбета, Клемансо, Де Гол, мај 68... Из даљине, Монтењ, Монтескије, Лафонтен, Молијер, Расин, Токвил, Шатобријан, Бодлер, Морас, Селин, Бернанос, Ками... гледали су изненађено вечерашњу шарену авлију пуну непознатих лица, које нису срели нигде, нити ће их игде срести у историји...

Није ме толико вређао став да је 14. јули постао у новијем памћењу дан вашарске глобалне забаве, колико општа колективна амнезија, потискивање и одсуство жеље да се о страдању других народа и појединаца, оних који нису постали "пуноправни грађани римског царства", уопште мисли.

Питала сам се коме припада наслеђе земље која је стварала историју читаве западне Европе, а која се данас, уместо борбе за савезништво са слободним човечанством, уз звук ратног рога, претворила у јенкијевску колонијалну пешадију? Шта је уопште заоставштина револуције 1789? Ко ће вратити понос земљи „људских права“ у коју смо сви некада хтели да идемо и чији је највећи празник вечерас изгледао као парастос? Све "прославе" без идеје, сврхе и смернице, увек су тужне.

Људска права у порцији рокфора

Пише: Мила Алечковић-Николић
понедељак, 18 јул 2011 15:28

Да ли је историја нестала и за собом оставила само безбожну прашину, како је певао Т.С. Елиот, показаће јачина будуће корозије. Једно је извесно: Човечанство није завршило ни део свога великог посла. Прославе револуција са скотомом за садашњост не вреде много. За верне, Револуција наставља да тече увек и сваког тренутка.

Људска ће душа, ка светом тројству Слободе, Братства и Једнакости, једном ипак морати искрено да погледа.